

A portrait of Faruk Duman, a middle-aged man with dark hair, wearing glasses and a dark polo shirt. He is looking directly at the camera with a neutral expression. The background is a blurred indoor setting.

Faruk DUMAN

ile Söyleşi

— Mehmet ÖZTUNÇ —

Ankara Dil ve Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümünden mezun oldu. Öyküleri, 1991 yılından beri *Yazıt*, *Damar*, *Papirüs* ve *Adam Öykü* gibi dergilerde yayımlandı. 1996 yılında Çankaya Belediyesinin Öykü-Şiir Yarışması'nda Çocuk Öyküleri dalında ikincilik aldı. Bu öyküleri daha sonra *Mızıkçı Mızık* adıyla yayımlandı. İlk öykü kitabı *Seslerde Başka Sesler* 1997 yılında yayımlandı.

Eserleri

Öykü: *Kedi'cin Masallar*, *Sencer ile Yusufçuk*, *Keder Atlısı*, *Piri*, *Nar Kitabı*, *Av Dönüşleri*, *Seslerde Başka Sesler*. **Roman:** *Ve Bir Pars*, *Hüzünle Kaybolur*, *İncir Tarihi*, *Kırk*. **Deneme:** *Adasız Deniz*. **Çocuk Kitabı:** *Cüce Prens*, *Jüpiter'in Eteği*, *Gagalar*, *Patiler ve Başka Güzel Şeyler*. **Ödüller:** 1998, Orhan Kemal Öykü Yarışması, 2000, Sait Faik Hikaye Armağanı (Av Dönüşleri adlı kitabı ile), 2004, Haldun Taner Öykü Ödülü (*Keder Atlısı* adlı kitabı ile), 2010, Yunus Nadi Roman Ödülü (*İncir Tarihi* adlı romanı ile).

“Yazar olarak bütünüyle okur yanıma dikkate alıyorum”

■ *Seslerde Başka Sesler, Av Dönüşleri, Keder Atlısı, Sencer ile Yusufçuk gibi çok önemli öykü kitaplarından sonra belki de bütün bu kitapları taçlandıran, Türk edebiyatına en önemli öykü kitaplarından birini Baykuş Virane Sever’i yazdınız. Son yıllarda okuduğum en çarpıcı öykü kitaplarından biri oldu benim için. Kitabın ismiyle başlamak istiyorum. Niçin Yunus’un dizesinde geçen bu ifadeyi kitaba isim olarak yeğlediniz? Dahası bu isim kitaptaki öykülere göndermeleri olan bir adlandırma mı?*

Kitabın adı hem Yunus’a, hem eskilerin doğa unsurlarıyla kurdukları isabetli benzetmelere hem de bugünün baykuşlarına bir gönderme. Yunus’a sık sık dönerim. Bu dizenin, bu kitabın adı olması gerektiğini öyküleri daha yeni yeni yazarken düşünmüştüm. Türkiye’nin bugününe çok yaklaşıyor.

■ *Kitaptaki “Kayıp İnci” ve “Zürafa” öykülerinin edebiyatımızın altın varaklı öyküleri olduğunu düşünüyor. Özellikle andığım bu iki öyküde dilin imkânlarını zorladığınız kadar yeni anlatım olanaklarının da izini sürüyorsunuz. Oldukça fazla yoldan öykünün odağına doğru yol alıyorsunuz. Kayıp İnci’nin ve Zürafa’nın yazılış öyküsünü anlatmanızı istesem...*

Her ikisi de uzun zaman aldı; benim için, yazmaya başlamadan önce, onları yazmayı düşündüğüm aylar boyunca, birer öykü olmaktan çıkmışlardı. Kayıp İnci, bir yanıyla yaşantıya dayanır. Benim daha önce *Av Dönüşleri* ile başladığım demiryolu öykülerinin devamı niteliğindedir. “Zürafa”da da darbe yıllarına ilişkin efsanelerle ilgili hep yazmak istediğim bir masal vardır. Benim öykülerimi takip edenler için, bu öykülerin kökleri başka kitaplarımda bulabilir. Öyküde belirli bir noktaya (bir dile, bir konu bütünlüğüne) varmaktan ve parantezi kapatmaktan hiçbir zaman hoşlanmadım. Yapmaya çalıştığım işin okurlarım tarafından iyi anlaşıldığını düşünüyorum.

■ *Sizin öykülerinizi okurken Amcam Nasıl Bambaşka Biri Oldu ve Kostümlü Öykü adlı görece kısa öykülere rağmen öykünün giderek bir solukta yazılabilecek bir tür olaktan çıktığına olan inancım daha çok pekişti. İyi bir öykü yazmak için hangi yollardan geçmek ve hangi bedelleri göze almak gerekir?*

Öykü bıçaksırtıdır. Bir şiiri belki unutulmaz bir dizeyle kurtarabilirsiniz; ama öykü olması dileği ile yazdığınız bir metin öyledir ki, o fikirden öykü ya olur, ya olmaz. Bu nedenle aceleye gelmiyor, sabır ve çalışma istiyor. Öyküyü, beklemeniz gerekir.

■ **Baykuş Virane Sever'i henüz elime alırken bile üşüdüğümü hissettim. Çünkü kanımca siz bir kış yazarısınız ve kış geri planda duran edilgen bir fon değil âdeta bir kahraman gibi öykülerinize dâhil oluyor. Kışı Faruk Duman için bu denli vazgeçilmez kılan nedir?**

İnsanı esir alması ve ona düşler kurdurması. Mesela, kar uykusunun ölümcül ama bir o kadar tatlı olması hep ilginç gelmiştir bana. Uzun kış gecelerinin insanlara öyküler anlattığı dönemleri yaşamak isterdim.

■ **Semih Gümüş, sizin öykülerinizdeki masalsı havayı sık sık hatırlatıyor. Aslında doğuda kış ozanlarla, dengbêjlerle aynı zamanda masala da açılan bir pencere. Özellikle çocuklar için içine dâhil oldukları bir büyümlü atmosfer... Baykuş Virane Sever'de yer alan sekiz öykü de çocuğun gözünden anlatılıyor. "Masal formu" ve "çocuk anlatıcı" Faruk Duman öykücülüğü için ne ifade ediyor?**

Bu kuşkusuz, sonsuz anlatım yöntemlerinden biri. Ben çoğu zaman masal atmosferini ve doğada da bu duyguyu yaratan olayları seviyorum. Bunları kişi olarak sevdiğim için, öykü ve romanlarıma da doğal olarak misafir ediyorum. Şunu rahatça söyleyebilirim: Zaman içinde, kitaplarla birlikte oldukça, bir okur olarak kendi beğenilerimiz oluşur. O tür romanları değil de bu tür romanları severiz. O öykücü-yü değil de berikini tercih ederiz. Bu durumda ben yazar olarak bütünüyle okur yanımlı dikkate alıyorum. Onun seveceği türde şeyler yazmaya çaba gösteriyorum. Masal formu, çocuk anlatıcı gibi öğeler bütünüyle kendiliğinden

den giriyor kitaplarıma yani.

■ **"Kayıp İnci"de anlatıcı, "Genç yaşta ölüm görenlere ne mutlu; sonra, yaş ilerledikçe insanın bir cenazenin, herhangi bir ölümün altından kalkması çok zor oluyor." diyor. Ölümle küçük yaşta karşılaşanlar hakikaten ölüm acısına karşı daha mı dirençli olurlar?**

Elbette değil, her ölüm acıdır, kaygı vericidir. Ama kişinin şunu bilmesi gerek; herkesin ölüm karşısında hissedeceği şey farklıdır, yası nasıl tutacağını insan ancak kendisinden yola çıkarak bilebilir.

■ **"Amcam Nasıl Bambaşka Biri Oldu?" öykünüzde kanımca dil anlayışınızı da ifade eden: "Ulan şeytan doldurur. Bu belki de amcamın en uzun cümlesiydi. Öyle ki, konuşurdu konuşmasına ama, amcam yalnızca gerekli sözcükleri sarf ederdi. İnsan olana, derdini anlatmak değil mi, bir sözcük yeter." bölümü var. Eksilti ve kısa cümlelerin yanında oldukça 'sorum sorum sormak, gerim gerim gerilmek, eğim eğim kıvranmak' gibi dili zindeleyen ikileme kullanımları da var. Öyküdeki dil anlayışınızı anlatmanızı istesem.**

Dil çok başlıklı, her yere uzanan bir konu. Bunu kısaca anlatabilmek mümkün değil. Ama o öyküdeki alıntıdan yola çıkarsak, daha kıvrak ve halkın konuşma diline yakın bir anlatımı tercih ettiğim söylenebilir. Belli çağdaş yöntemlere, bugünün yaygın öykü diline mesafeli yaklaşıyorum. Az konuşma ve süse kaçmadan az sözle çok şey anlatma kültürü de bizim Doğu olgunluğunun bir parçasıdır. Yani bu, yazınsal dil tercihindendir çok bir yaşama

yordamıdır diyebilirim.

■ “Emanet” öyküsü gibi bazı öykülerinizi ise ucu açık bir biçimde bırakıyorsunuz. Belki de okurun tamamlayacağı ya da hiçbir zaman tamamlanmayacak öyküler. Karşılaştığımız bir okurun ucu açık bir öykününüzün devamını sorarsa yanıtınız nasıl olurdu?

Kendisinin tamamlamasını salık veririm.

■ Türkiye’nin en büyük yayınevlerinden biri olan Can Yayınları’nda editörsünüz. Yayıneviniziz öykü kitaplarına gösterdiği önemi ve değeri de öykünün içinde olan yazarlar, okurlar çok iyi biliyor. Öykü yazarı kimliğinizin yanı sıra bir yayıncı olarak da öykücülüğümüzün bugünkü durumuna ilişkin neler söylemek istersiniz.

Son on yılda, nitelik bakımından öyküde büyük ilerleme var. Edebiyat, yazarların (ve tabii onlar kadar okurların da) çok çalışması ve yazınsal değerlere saygısıyla gelişir. Bence Türkiye’de öykü dergilerinin ve belli başlı yayınevlerinin öyküye gerekli özeni göstermeleri nedeniyle böyle bir sıçrama oldu. Çünkü öykünün önünün açılması genç yazarları öyküye bağladı, okurun da giderek öyküyü daha çok sevmesi buna katkıda bulundu. Aynı şansı romanda bulduğumuzu söyleyemem.

■ Daha ikinci kitabınız *Av Dönüşleri* ile Sait Faik Hikâye Armağanını (2000), *Keder Atlısı* ile Haldun Taner Öykü Ödülünü (2004), *İncir Tarihi* ile Yunus Nadi Roman Ödülünü (2010) ve *Adasız Deniz* ile Memet Fuat Deneme Ödülünü (2010) kazandınız. Aldığımız ödüller bu farklı türlere karşı size ne türlü sorumluluklar yükledi?

Ödülden sonra farklı gözle okunuyorsunuz. Böyle bir şey var tabii. Ama ben hiçbir zaman “okur ne der” kaygısıyla yazmadım. Çünkü yekpare bir okur yok; benim okurum da biliyorum ki her zaman daha iyisini bekler benden.

Faruk Duman
SESLERDE
BAŞKA SESLER



2000 SAİT FAİK HİKÂYE ARMAĞANI
FARUK DUMAN
AV
DÖNÜŞLERİ



FARUK DUMAN
BAYKUŞ
VİRANE SEVER



2005 HALDUN TANER ÖYKÜ ÖDÜLÜ
FARUK DUMAN
KEDER ATLISI



FARUK DUMAN
İNCİR
TARİHİ



FARUK DUMAN
SENCER İLE
YUSUFÇUK



FARUK DUMAN
JÜPİTER’İN ETEĞİ



Faruk Duman
ÜÇÜ PRENS

